

5. september: Den Hellige Mor Teresa av Calcutta

På dette bildet ser dere Mor Teresa, nonnen som grunnla Barmhjertighetens Misjonærer og brukte hele sitt liv til å ta seg av de aller fattigste i verden. Hun er kledd i en hvit bomullssari med blå striper, og det rynkete ansiktet hennes stråler i et varmt smil. Når vi leser om Mor Teresas liv, forstår vi at en helgen er et menneske som mer og mer lar seg lede av Gud og forsøker å leve helt etter hans vilje.

Allerede i navnet som hennes albanske foreldre ga henne, Gonxha Agnes Bojzaxhiu, ser vi at Gud hadde begynt å gi et tegn om hvem hun skulle være: Gonxha betyr «blomsterknopp» på albansk, og Agnes er latin for «et lam». Mor Teresa valgte å leve som en liten blomst på marken, så ydmykt som de aller fattigste i verden, og hun ønsket å ofre seg fullstendig – lik et offerlam – for at mange sjeler skulle bli kjent med Jesus.

Agnes ble født i byen Skopje 26. august 1910, som nå er hovedstaden i Makedonia, men da hun var liten, lå byen hovedsakelig under Jugoslavia. Foreldrene hadde en levende tro, som de ga videre til de tre barna sine. Agnes mottok Den hellige kommunion da hun bare var fem og et halvt år. Fra den dagen av fikk hun en særlig kjærlighet til menneskenes sjeler. Hun forstod at de trenger Jesus for å leve og for å kjenne Gud. Agnes elsket Jesus, særlig når hun tenkte på hans hellige hjerte.

Da Agnes var åtte år, døde faren. Det ble hardt for den lille familien, og barna måtte hjelpe moren i den lille butikken hun startet. Moren lærte Agnes og søsknene å være gode mot alle; hver dag inviterte hun noen til å spise middag sammen med dem, ofte var det naboer eller andre med dårlig råd. Hun lot også barna delta i det katolske barne- og ungdomsarbeidet som jesuittprestene drev i Skopje. Agnes ble med i en forening for unge jenter hvor hun fikk høre om hvordan misjonærer dro til India for å fortelle folk der om Jesus. Agnes har beskrevet ungdomstiden sin slik: «Jeg var bare tolv år gammel da jeg for første gang visste at

jeg hadde et kall for de fattige, i 1922. Jeg ønsket å dra ut og gi Kristi liv til menneskene i misjonslandene. I begynnelsen, mellom 12 og 18, ønsket jeg ikke å bli nonne. Vi var en veldig lykkelig familie. Men da jeg ble 18, bestemte jeg meg for å forlate hjemmet mitt og bli nonne, og fra da av, i disse 40 år, har jeg ikke ett sekund tvilt på at jeg har gjort det riktige; det var Guds vilje. Det var hans valg.»

Agnes fant ut at Loreto-søstre drev arbeid blant de fattige i India, og søkte om å bli opptatt hos dem. Hun reiste til Irland og trådte inn hos søstre der. Og hun fikk, slik tradisjonen var, et klosternavn. Det var Teresa, etter den hellige Thérèse av Lisieux, misjonærenes skytshelgen. I Irland ble hun i noen måneder, og der lærte hun engelsk. I begynnelsen av adventstiden det året, 1929, kunne hun endelig legge ut på den lange reisen til India, for å tjene Kristus som misjonerende søster der. Hjertet hennes rant over av glede da hun gikk i land i Calcutta. Like etter ble hun sendt til Loretosøstrenes klosterschule i byen Darjeeling, oppe i 2000 meters høyde i de grønne åssidene nær Himalayafjellene. Der fikk Agnes lære sykepleie, noe som ble svært nyttig for henne senere, og hun arbeidet noen måneder ved søstrenes sykehus. Det å se mennesker ha det så vondt gjorde et sterkt inntrykk på Agnes. Slik fikk hun enda større kjærlighet til de fattige og syke.

I 1931 avla søster Teresa sine første ordensløfter – fattigdom, kyskhets og lydighet. Like etter dette ble hun sendt til Calcutta, nede på den varme elvesletten i Bengalbukten, for å undervise fattige barn ved *St. Mary's School* i geografi og historie. Barna kom selv til klosterschulen, og søstre som underviste der var sjelden ute i gatene i Calcutta. Men søster Teresa dro frivillig ut i Calcuttas slum på søndagene for å besøke fattige. En gang hun så hvilken glede besøket hennes ga en familie, ba hun: «Å, Gud, så enkelt jeg kan gjøre dem glade! Gi meg styrke til alltid å være lyset i deres liv og slik lede dem til deg!»

Ni år etter at hun var kommet til India, ga søster Teresa sitt endelige «ja» til å tilhøre Jesus for resten av livet. Heretter ble hun kalt «Mor Teresa», slik det var tradisjon hos Loretosøstre når de hadde avlagt sine evige løfter.

Mor Teresa arbeidet svært hardt både i klosteret der hun bodde, og på skolen der hun underviste. I alt hun gjorde, forsøkte hun å glede Jesus, for hun elsket ham høyere enn noe annet. Hele dagen gjennom forsøkte Mor Teresa å se etter tegn på hva som var Guds vilje. Hvert eneste øyeblikk av dagen sin ville hun bruke til «å gjøre noe vakkert for Gud,» som hun selv sa. I 1942 lovet hun Gud å gi ham alt han ba henne om; hun ville aldri nekte ham noe.

I 20 år arbeidet Mor Teresa hos Loretosøstre med å gi skolegang til fattige barn. Etter hvert ble hun rektor for skolen. Barna elsket henne, for hun var så munter og ga dem så mye kjærlighet.

Hvert år fikk nonnene reise noen dager på retrett opp til Darjeelings kjølige åser for å trekke seg tilbake fra alt arbeidet, hvile, be og bli veiledet i kallet sitt av en prest. Den 10. september 1946, mens Mor Teresa satt på toget på vei til Darjeeling, viste Jesus seg i et syn for henne. Han sa til henne: *«Jeg vil ha indiske nonner, barmhjertighetsmisjonærer, som skal være min kjærlighets ild blant de fattigste av de fattige, de syke, de døende, barna i gatene. Jeg vil at du skal føre de fattige til meg ... Min lille – kom, kom - før meg inn i de fattiges skur. Kom og vær mitt lys. Jeg kan ikke gå alene - de kjenner meg ikke - så de ønsker meg ikke. Kom du - gå blant dem, bær meg med deg inn til dem. Hvor jeg lengter etter å tre inn i skurene deres - ... - Gjør flere offer - smil ømmere, be med større glød, og alle vanskeligheter skal forsvinne.»*

Nå fikk Mor Teresa et syn av en stor folkemengde med fattige, også barn, som strakte hendene mot henne, mens hun selv sto midt iblant dem. Og de ropte: «Kom, kom, frels oss - led oss til Jesus.» Også Jomfru Maria viste seg for henne, og ba henne gå til de fattige: «Led dem til Jesus - Bring Jesus til dem. Lær dem å be rosenkransen - rosenkransen for familien, og alt skal bli godt. Frykt ikke - Jesus og jeg skal være med deg og dine barn.»

Så spurte Jesus henne: *«Jeg har spurt deg. De (fattige) har spurt deg, og hun, min mor, har spurt deg. Vil du ikke gjøre dette for meg?»* Mor Teresa svarte: «Jesus, du vet at jeg er klar til å starte på et øyeblikks varsel.»

Denne dagen kalte hun siden «Inspirasjonens dag». I de neste ukene opplevde hun å være helt ett med Jesus. Hun erfarte hans uendelige kjærlighet til henne; aldri hadde hun kjent seg mer elsket! Og hun opplevde hvilken bunnløs sorg Jesus føler fordi de fattige blir glemt og overlatt til seg selv. Han ville at noen skulle gå ut til dem og fortelle dem at de var elsket.

Det første Mor Teresa måtte gjøre var å be klosterets priorinne om lov til å gå ut av Loreto-ordenen for å starte det nye søsterfellesskapet. Hun måtte også få pavens tillatelse, og derfor måtte hun skrive til biskopen sin. Dette tok lang tid, og ikke alle forstod hvorfor hun ville ut av det trygge klosteret, ut av Loreto-søstrenes orden og ut i Calcuttas gater, men Mor Teresa visste at det var Jesus som hadde kalt henne til å starte dette arbeidet. Hun holdt ut vanskelighetene og den lange ventetiden.

Etter vel ett år, fikk hun endelig lov av paven til å starte det nye søsterfellesskapet. De fikk navnet *Barmhjertighetens Misjonærer*, og det er denne klosterordenens offisielle navn – mens her i Norge er det mest vanlig å kalle den for *Mor Teresa-søstrene*. Mor Teresa tok et kurs i grunnleggende sykepleie, så kjøpte hun det billigste bomullstøyet hun fant – hvitt med blå striper, til ære for Jomfru Maria – og laget en sari av det, som hun tok på seg. Med et krusifiks festet på skulderen, en rosenkrans i hendene og fem *rupier* (indisk myntenhet) i

lommen, gikk hun den 21. desember 1948 ut i Calcuttas slum for å tjene Jesus Kristus i de fattigste av de fattige.

For oss som lever i Norge i dag er det kanskje vanskelig å forestille oss hvor mye nød Mor Teresa støtte på. Mange hadde ikke noe sted å bo, mange sultet fordi de ikke hadde arbeid og penger til mat, og mange var alvorlig syke og forlatt av familiene sine. Av og til var det hungersnød, andre ganger flomkatastrofer som gjorde livet ekstra vanskelig for menneskene som allerede hadde lite fra før. Mor Teresa begynte helt i det små, med å pleie og trøste de første menneskene hun fant langs gaten – en døende mann, en syk kvinne og hjemløse barn ...

Fra begynnelsen av delte Mor Teresa dagen inn i tider for bønn og tider for arbeid ute i gatene. Hver morgen stod hun opp klokken halv fem for å be. Ved å stille seg i Guds nærvær, i tilbedelse foran Jesus i tabernakelet, fikk hun kraft til å møte menneskene på gaten med omsorg og kjærlighet. Mor Teresa snakket med dem som ingen brydde seg om, hun stelte syke og døende og ga de sultne mat. Maten fikk hun av forskjellige munke- og nonneordener i Calcutta og ved å spørre kjøpmenn. Enkelte av de katolske ordenene hadde egne apoteker for de fattige, hvor hun kunne hente gratis medisiner og bandasjer. Mor Teresa satte straks i gang små gateskoler for barna; med en kjepp i hånden brukte hun bakken som tavle og lærte barna å skrive og regne.

I Calcutta begynte folk etter hvert å legge merke til den lille nonnen som gikk omkring i gatene og ga menneskene som ingen ville vite av kjærlig omsorg, stell og medisiner. Snart kom flere av hennes elever fra *St. Mary's School* til Mor Teresa for å bli en del av søsterfellesskapet og delta i arbeidet hennes. De ville leve som henne, forlate alt det trygge i verden for å elske Jesus i de menneskene som alle andre hadde gitt opp.

Et vennlig katolsk ektepar lot henne få en etasje i huset de bodde, hvor hun og de unge søstre kunne sove og spise. Etter morgenbønnen gikk søstre to og to ut i gatene, delte ut mat, stelte syke og funksjonsnedsatte, trøstet hjemløse og underviste barna. Etter hvert kom det så mange unge jenter som ville bli med i søsterfellesskapet at de måtte finne et større hus å være i. Mor Teresa fikk også tilgang til et gammelt tempel der søstre kunne legge døende mennesker de fant liggende på gaten, og gi dem pleie og trøst de siste dagene de levde.

Alle mennesker Mor Teresa møtte, ga hun et strålende smil, slik Jesus hadde bedt henne. Til de unge søstre sa hun: «La oss alltid møte hverandre med et smil, for smilet er begynnelsen på kjærligheten.» Hun forsto at mer enn mat og stell lengtet de fattige og syke

etter kjærlighet. «Hver eneste av disse personene er Jesus utkledd i elendighet,» pleide Mor Teresa å si.

Etter ti år hadde *Barmhjertighetens Misjonærer* vokst til 100 søstre. De hadde 52 senter for fattige, spedalske og døende i Calcutta, og de hadde fått lov av biskopen til å starte nye misjonsstasjoner i to andre byer. I 1960 startet Mor Teresa også opp et fellesskap for munker, *Barmhjertighetens Brødre*.

Også ute i verden begynte folk nå å få øynene opp for arbeidet Mor Teresa gjorde for Indias aller fattigste, og hun fikk innbydelser til å reise utenlands og fortelle om *Barmhjertighetens Misjonærer*. Den første turen gikk til USA, England, Tyskland, Sveits og Italia. Selv syntes hun det var fryktelig å måtte tale foran tusenvis av mennesker, men biskopen hennes ba henne reise. Han visste at *Barmhjertighetens Misjonærer* hadde en spesiell gave å gi de fattige i verden: barmhjertighet og Jesus Kristus selv.

Endelig, etter å ha eksistert i 17 år, fikk *Barmhjertighetens Misjonærer* pavens fulle godkjenning. Dette opplevde Mor Teresa som et stort tegn på Guds velsignelse. Heretter var de et samfunn direkte under pavens ledelse, og det vokste svært raskt. 25 år etter grunnleggelsen utgjorde *Barmhjertighetens Misjonærer* over 1000 søstre i 85 klosterkommuniteter, og var virksomme i 15 land.

I mange land fikk Mor Teresa nå æresbevisninger for sitt arbeid, blant annet pave Johannes XXIII's fredspris og Indias høyeste ærespris. I 1979 fikk hun Nobels Fredspris, og da kom hun til Norge for å motta den. Mor Teresa takket da nei til den tradisjonelle gallamiddagen på Akershus slott, og ba om at pengene i stedet ble brukt på de fattige. I takketalen sin pekte hun på hvordan også folk i rike land kan være fattige. De kan føle seg ensomme, forlatt og uønsket – slik for eksempel mange eldre mennesker har det i Norge. I akkurat denne talen kom hun også spesielt inn på viktigheten av at vi verner om alle ufødte barn, slik at respekten for livet og menneskeverdet ikke blir borte.

I 1980 og 90-årene åpnet Mor Teresa nye hus på alle kontinenter, også i mange land der det før hadde vært forbudt å praktisere kristen tro, blant annet i Russland, Albania og på Cuba. Mor Teresa forsto at Gud kaller mennesker i alle land og i alle livssituasjoner til å være med på arbeidet med å tjene de fattige og utstøtte.

Mor Teresa grunnla etter hvert også folk som hadde kall til å jobbe for fattige; det var *Mor Teresas medarbeidere, Mor Teresas syke og lidende medarbeidere, Barmhjertighetens*

legmisjonærer, og fellesskap for kontemplative søstre og brødre (som betyr at de i hovedsak ber for de andre misjonærenes arbeid), og et eget fellesskap for prester. Slik kan vi alle være med på hennes store arbeid for menneskene som lider mest her i verden.

Mor Teresa er også kjent for sine mange visdomsord, og et av hennes kjente sitat er: «Vi er alle blyanter i Guds hånd.» De siste 20 årene av sitt liv var Mor Teresa ofte plaget av sykdom og dårlig helse, men hun smilte og kalte lidelsene for «muligheter til å vokse i kjærlighet». Ofte sa hun til medsøstre sine: «Ta imot hva enn Jesus gir, og gi hva Jesus enn tar. Med et stort smil.» Mor Teresa ga seg hver dag helt til Jesus. Med et stort smil. Det mange ikke visste, var at hun også inni seg led mye. Samtidig som Mor Teresa elsket Jesus av hele sitt hjerte, følte hun en fryktelig tomhet, et forferdelig mørke inni seg, som om Gud hadde glemt henne, som om han ikke var glad i henne mer. Likevel, med enorm viljestyrke og urokkelig tro, fortsatte hun å elske og tjene Jesus, selv om følelsene hennes ikke «hang med». Hun skjønnte at troen på Jesus er mye mer enn å føle Jesu nærvær inni seg. Troen er også et valg om å følge Jesus selv om man ikke føler noen glede ved det.

Det var bare når Mor Teresa var sammen med de fattige at hun kjente at Jesus var der – i dem. Det trøstet henne, og viste henne at oppgaven Jesus hadde gitt henne var noe Gud virkelig ville. Etter hvert forstod hun at Gud lot henne kjenne seg helt mørk og forlatt inni seg for å oppleve litt av hva Jesus hadde følt på korset, og hva alle de ensomme, utstøtte og avviste menneskene i verden hver dag føler. Da hun forstod dette, ble mørket mye lettere å bære. Slik kan det være også for oss: Det kan være fryktelig vanskelig å tro på Gud når vi hverken ser eller føler ham. Men vi kan være trygge på at Gud elsker oss uansett hva vi føler. Når vi vet dette, kan vi likevel velge å leve vår tro på Jesus Kristus, be til ham og leve i Jesu etterfølgelse.

Mor Teresas liv og arbeid forteller oss alle hvilken glede som ligger i å vise andre kjærlighet, hvilken storhet og verdighet som bor i hvert eneste menneske, og hvor verdifullt det er å gjøre selv små tjenester med trofasthet og kjærlighet. Livet hennes viser også hvor mye det betyr å ha vennskap med Gud.

Det året Mor Teresa døde, i 1997, hadde hun grunnlagt 610 hus i 123 land og nesten 4 000 søstre var tatt opp i *Barmhjertighetens Misjonærer*. Ikke lenge før hun døde ba Mor Teresa alle husene holde valg av ny leder, og overlot ledelsen av hele ordenen *Barmhjertighetens Misjonærer* til den søsteren som ble valgt som ny leder i hennes eget hus i Calcutta. Hun het sr. Nirmala. Deretter reiste hun en siste gang for å besøke pave Johannes Paul II. Den 5. september 1997, hjemme i huset sitt i Calcutta, fikk hun hjertestans. Alle apparater som

kunne fått i gang hjertet hennes stoppet på grunn av et stort strømbrudd i hele Calcutta, og Mor Teresas liv her på jorden var over. Gud hadde kalt «de fattiges lys» hjem til seg.

Mor Teresa fikk høytidelig indisk statsbegravelse. Hundretusener av mennesker – kristne, hinduer og muslimer – fulgte henne til graven hennes, som er inni det aller første huset Mor Teresa grunnla. Hit kommer nå mange pilegrimer fra alle trosretninger for å be.

Mindre enn to år etter Mor Teresas død ga pave Johannes Paul II tillatelse til å starte helligkåningsprosessen hennes. Pave Johannes Paul II hadde selv møtt henne mange ganger, og visste at Mor Teresa hadde levd et enestående hellig liv, mer og mer lik Jesus Kristus. Den 19. oktober 2003 saligkåret han henne, og den 5. september 2016 ble Mor Teresa utropt til helgen av pave Frans.